UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Jncipiens ab Anno Redemptoris DCC.XIV. perducitur vsq[ue] ad Annum DCCC.XLII. quo & orta hoc sæculo in Oriente, debellata est penitus Iconoclastia; vt planè qui Tomum hunc Panopliam dixerit aduersus impios Iconoclastas, veritatis scopum attinget, Continet annos C.XXVIII.

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 724. Gregorii Pap. II. Annus 11. Leonis Isavr. Imp. Annus 9.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15233

Visual Library

compendio res agatur, de charta mihi pronunciandum eſſe ſtatui, ne qua in re veritati parcatur. Cùm diem extremum impiorum *Solimam Solimam
*Arabum Tyrannus, quem * Suliman nominabant, clauſiſſet: ſubſequutus eſt illum Vmarus, qui poſtea quàm regnum adiiſſet, Anaſtaphum Maſalman hoſtem ſanè atrocem per gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti Saluatoris, eiuſq; Deiparæ matris cum magna exercitus ſui clade & ignominia à terra iſta expulit, in Syriamq; fugauit: neq; de redeundo ſpem illi vllam reliquit. Vmaro autem*
*Gizidus *fato defuncto, * Ezidus quiſpiam homo leuis & inconſtans regnũ accepit.*

XIX. *Serantan picus. *Gizidi

*Per ea tempora in Tiberiade dux quiſpiam erat Hebræorum impiorum, cui nomen * Sarantapechys, officina diabolorum, quibus vitiare animas luſus eſt & iocus, homo præſtigiator, & veneficus, & Eccleſiæ Dei hoſtis implacabilis. Hic animaduerſâ * Ezidi Regis leuitate, hominem aggreditur, pollicetur[q]; Hebræorum ingenitâ malitiâ ſe Regi quædam prædicturum, & vatem aſtutum in maximè neceſſariis rebus ſe offert. Eas ob res cùm eſſet inſinuatus Tyranno: Volo (inquit) ô Princeps, modo me audias, rationem quandam indicare tibi, quâ poteris facillimè & vitam commodam degere, & triginta annos regnum æquabili in poteſtate conſeruare. Stultus autem Tyrannus ſpe & deſiderio longioris vitæ, animi leuitate elatus* (erat enim homo voluptatib⁹ deditus & præditus) *reſpondit: Quæcunque me iuſſeris facere, modo poſſim, agam.*

XX. HEBRAEI NEFARIVM CONSILIVM.

Veneficus autem Hebræus confeſtim inquit: Sine vlla dilatione iube vniuerſum per regnum epiſtolam, quæ paſſim circumferatur, ſcribi & mitti, quâ omnem imaginem & picturam, ſiue in eis tabulis, ſiue in opere muſaico, in parietibus, ſiue in vaſis ſacris, aut indumentis & altaribus ſit, & quæcunque in Chriſtianorum Eccleſiis reperitur, deleri, expungi, auferri, & ex toto ſubuerti mãdes: neq; illas ſolum, verùm omnes ſimilitudines, & earum etiam quæ in foro ornatus & honeſtatis gratiâ collocantur. nullâ igitur ratiõe aliâ, quàm vt odium & furorem aduerſus Chriſtianos exerceret, præſtigiator id tentauit.

XXI.

Tyrannus autem nefandus præſtigiatori leuitate ſua auſcultans, miſſis nunciis, omnes ſanctas imagines & ſimilitudines per vniuerſam prouinciam abſtulit. Hoc itaq; modo primùm Eccleſiæ ornamenta, procurante Hebræo venefico, ablata ſunt. Chriſtiani autem, cùm id ſuis manibus facere detrectarent: miſſi ſunt Hebræi & Arabes, homines in Deum impii, qui imaginibus exuſtis, Eccleſiarum quaſdam calce, quaſdam aliis coloribus dealbarunt & incruſtarunt. ita planè Ioannes ᵃ *Damaſcenus de Iconoclaſtis ita dictis* (inquit) *quod cùm ſanctas & veneratione dignas imagines cum ignominia tractauiſſent, tum in minutiſſimas partes comminuerunt, tum coniecerunt in ignem, eodemq; modo eas quæ in parietibus erant depictæ, partim aqua calida, partim calce, atramentoq; obliterarunt,* hæc ipſe, ſed pergit Ioannes Orientis Vicarius: *Hæc autem cùm perueniſſent ad aures pſeudepiſcopi Nacoliæ, & qui eiuſdem erat cum illo opinionis, impios Hebræos & Arabes imitati † Eccleſias Dei, veluti Crucem Chriſti, verecundãtes reddiderunt.*

ᵃ Ioã. Damaſc. de hær.

† Anaſtaſius Arſio iste imitati ſunt, iniuriam[q]; inferentes Eccleſiis Dei

*Gizidus

*Arbitror autem relatu dignum, vt & ſanctitas veſtra audiat, quem finem ignauus iſte & veneficus Hebræus habuerit. * Ezidus enim qui facinus perpetrauerat, vltra annum cum dimidio nõ vixit, in ignemq; æternum deſcendit. Poſtquam autem mortuus fuit, in priſtinum ordinem & ſtatum imagines reſtitutæ ſunt. Filius autem illius Vlidus nomine indignatus Hebræo, tanquam interfectori patris, turpiſſimâ morte hominem mori coëgit. Ita is falſi ſui vaticinii dignum præmium accepit. Sanctiſſimus Epiſcopus * Meſenæ dixit: Ego paruulus eram in Syria, quando Sarracenorum princeps imagines ſubuertit,* hactenùs de his Nicæna acta. quibus arguas eos qui ante Leonis Imperium id factum volunt, vt Cedrenus; cùm non ante hunc annum idem Rex barbarus regnare cœperit.

*Emeſæ

XXII. LEO ADHAERET ICONOCLASTIS.

Vidiſti lector quibus gloriari poſſint anteſignanis Iconoclaſtæ, nempe Iudæis, & Sarracenis, à quibus, &, proh dolor, in tranſuerſum actus eſt Leo Iſauricus Imperator, de quo hoc eodem anno poſt recenſita illa de Gizido Arabum Rege, iſta mox Theophanes ſubdit: *Perceptâ ergo amarâ iſtâ & illicitâ, nequamq; doctrina, Leo Imperator multorũ effectus eſt nobis cauſa malorum. Porrò cùm inueniſſet indiſciplinationis huius conſentaneum quendã Beſer nomine, qui natus quidẽ de Chriſtianis fuerat, ſed captiuus in Syriã ductus, refuga fidei quæ eſt in Chriſtum repertus eſt, Arabum dogma ſectari apparuit.*

Is ante tempus non multum ab illorum ſeruitute liber effectus, cùm veniſſet ad Rempublicam Romanorum, ob robur corporis conſenſum prauæ opinionis honoratus eſt ab eodem Leone: qui Imperatoris fautor in regni huius mali piaculo factus eſt. Concordabat autem ei & Epiſcopus Nacoliæ, qui indiſciplinationi operam dans, conſimili vita viuebat cum ipſo huius rebus geſtis Theophanes. Adduntq; alii, Iudæos qui Leoni prædixiſſent Imperium, id exegiſſe hoc anno ab eodem Imperatore, ſed errant planè, dum illud de Gizido ante Leonis Imperium factum putant. Certum eſt enim eum non niſi ſub Leone regnare cœpiſſe, anno ſcilicet quarto eiuſdem Imperatoris poſt Haumarem, atque ſubſequenti octauo eiuſdem defunctum eſſe, Theophane id teſtante, & aliis. Eodem tempore, quo Leo impius in hæreſim lapſus, blaſphemat in Oriente Deum, Sanctoſque laudat in Occidente Luithprandus Rex Longobardorum. De his autem conceſſit Deus inſignia planè monumenta in lucem prodi, quæ temporis iniuria, ſcilicet non apparuiſſent, aliquando penitus obliuione perierant, ſed in lucem vendicata, hic opportuno loco deſcribenda curauimus, ſic ſe habentia:

Quando Leo cecidit miſero doctore ſuaſus
Schiſmatis in foueam recta de culmine Ceſar,
*Tunc ego regales ſtatui * his mihi condere thermas*
Marmoribus pulchris Leuthrant Rex, atq; columnis.
Sed Romam properans poſt quam deuotus ad iſtam
Perueni atque ſacro capiti mea baſia fixi.
Sancti Anaſtaſii ferum tunc ecce repentè
Paterna de ſede nouo. Hanc in pectore Chriſte
Præclaram fundare domum ſub culmine monſtras
Talibus vnde meas tendens ad ſidera palmas
Votibus oro Dei fili pro plebe fideli
Qui regis Angelicos cœtus qui cuncta gubernas
Fac precor vt creſcat mecum Catholicus ordo
Et templo concede iſti vt Salomonis lecitum.

Hæc in viſitatione & cultu exhibito venerando corpori S. Anaſtaſii Perſæ martyris, quod ſuperius Romam ab Oriente tranſlatum audiſti. Porrò pius Rex adeò in amorem exarſit, vt reuerſus eidem S. martyri inſignem eccleſiã conſtruxerit ac monaſterium, de quo eodem huiuſmodi reperitur vetus inſcriptio rediuiua:

In eccleſia ſancti Anaſtaſii.

Ecce domus domini perpulcro condita tecta
Emicat & vario fulget diſtincta metallo
Marmora cui pretioſa dedit muſiuumq; columnæ
Roma caput fidei illuſtrant quam lumina mundi
Enge auctor ſacri princeps Leuthprandus ab alto
Te tua felicem clamabunt acta per annos
Qui propria gentis cupiens ornare triumphos
His titulis patriam ſignaſti denique totam.

De monaſterio autem S. Anaſtaſii ab eodem Rege erecto mentio habetur inferius in eiuſdem Regis obitu, de quo ſuo loco dicetur.

IESV CHRISTI
Annus 724.

GREGORII PAP. II. Annus 11. LEONIS ISAVR. IMP. Annus 9.

ANNVS ſequitur Redemptoris ſeptingenteſimus vigeſimus quartus Indictionis ſeptimæ, quo S. Bonifacius Epiſcopus ordinatus à S. Gregorio Papa in Vrbe rediens in Germaniam fidem Chriſtianam mirabiliter propagauit. de quo iſta ex eius diſcipulo Vuilibaldo [illegible]: *Iam itaque litterarum authoritate fretus ſanctus Præſul Bonifacius proficiſcitur in Germaniam, venienſque ad Carolum Principem ſupradictum* cognomento Martellum, *litteras Romani Pontificis ei attulit: ſeq; eius ditioni & patrocinio commiſit. Illo annuente, ad Cattorum* (quos Heſſos vocant) *gentem ante prædicare cœperat, regionem abiit.* ſed hic opportunè reddendæ ſunt litteræ ab eodem Carolo tunc datæ [illegible]

Bonifacio, accepimus eas à Frontone Duceo Societatis Ieſu profeſſore viro Eccleſiaſticarum antiquitatum ſtudioſiſſimo: qui exſcripſit (vt ait) ex ſcripto Codice Eccleſiæ Virdunenſis, quo continentur Concilia Generalia & Prouincialia, cuius & nos alia reperimus exemplaria.

Dominis ſanctis & Apoſtolicis Epiſcopis, Ducibus, Comitibus, Vicarijs, Domeſticis, vel omnibus agentibus iunioribus noſtris, ſeu Miſsis decurrentibus, & amicis noſtris, illuſtris vir Carolus Maiordomus beneſcupiens veſtri.

II. *Cognoſcatis qualiter Apoſtolicus vir in Chriſto pater Bonifacius Epiſcopus ad nos venit, & nobis ſuggeſsit, quòd ſub noſtro mundeburde vel defenſione eum recipere deberemus. quod ita nos gratanti animo feciſſe cognoſcite. Proinde vos taliter, vti fecimus ei manu noſtra roboratam dari, vt vbicunque, vbi & vbi ambulare videtur, cum noſtro amore, vel ſub noſtro mundeburde & defenſione quietus & conſeruatus eſſe debeat, in ea ratione vt iuſtitiam reddat, & ſimpliciter iuſtitiam accipiat. Et ſi aliqua cauſatio, vel neceſſitas ei aduenerit, quæ per legem definiri nō potuerit: vſq; ante nos quietus vel conſeruatus eſſe debeat tam ipſe, quàm qui per ipſum ſperare videntur, vt ei nullus vllam contrarietatem, vel dānationem aduerſus eum facere debeat, niſi vt omni tempore ſub noſtro mundeburde vel defenſione, quietus vel conſeruatus reſidere debeat. Et vt certius credatur, manu propriâ ſubter firmauimus, & de anulo noſtro ſubter ſigillauimus.* hucuſque litteræ Caroli ex formula conſueta, qua eiuſmodi litteræ patentes pro ſecuritate ab eodem Principe ſcribi ſolerent. in quibus vox illa barbara, mandeburde, ſcias ex Gloſſario, quod appoſitum eſt ad capitulare Regum Francorum, ſignificari mitionem, ſeu tutelam alicuius perſonæ.

III. Sed de prædicationis eius fructibus vt aliquid decerpamus, audi eius rerum geſtarū ſcriptorem ex Vvilibaldo, qui ſuperius narratis ſubijcit iſta: *Ad Cattos (vt dictum eſt) poſtquam acceſsit: complures, inquit, illic reperit, Chriſtianâ religione abiectâ, in varios incidiſſe errores: alij enim lignis, & fontibus clàm vel palàm ſacrificabant, alij haruſpicia, diuinationes, præſtigias, & incantationes ſectabantur, plerique alijs nefandis ſacrificijs erant addicti: pauci verò in via veritatis, quā ſemel didicerant, perſiſtebant. Quorum quidem cōſilio arborem quandam miræ vaſtitatis, quam priſcâ voce, Iouis arborem nuncupabant, in loco qui Gæſmer dicitur, ſeruis Dei ipſi aſsiſtentibus, excidere tentauit. Accurrit autem magna Ethnicorum multitudo, illum tanquā hoſtem deorum ſuorum necare volentium. Sed cùm arbor paululùm incidi cœpiſſet, mox quaſi diuinitùs agitata, in quatuor partes diſſiliuit. Quod cernentes Ethnici illi, Dominum laudantes fideles effecti ſunt. Sanctus autem Præſul, communicato cum fratribus cōſilio, ex illa ingentis vaſtæ arboris mole oratorium conſtruxit, in beatiſsimi Petri Apoſtoli honorem illud dedicans.*

IV. Hic ſiſte gradum lector, Apoſtoli Bonifacij dum aſſectaris veſtigia. Primùm omnium velim conſideres tanti viri laborioſum Apoſtolatum ad gentes, populos ſcilicet, qui adhuc idolorum cultura tenebātur impliciti. immēſus planè hic labor ipſi ſubeundus fuit. Quis tam altis radicibus fixas in tam duris & agreſtibus animis inolitam ſuperſtitionē euelleret? Quoties ob eam cauſam ipſi fuerint Apoſtoli Pauli præ animi anguſtia illa repetēda verba [a]: *Supra modum grauati ſumus ſupra virtutem, ita vt tæderet nos etiā viuere?* teſtes ſunt eius rei diuerſæ ab eo tum temporis epiſtolæ ſcriptæ, quibus auxilium precum enixè poſtulat ab amicis Dei: qui id nauiter impleſſe videntur, dum nec defuerunt præſtò eſſe laboranti in Euangelio quibuſcunque valuere ſubſidijs etiam corporalibus, vtpote quod vir Apoſtolicus & in hoc fulgeret inſignibus Apoſtolatûs, quod magna premeretur paupertate inter gētiles illos agreſtes, immites, ac feros, vt cum Apoſtolo dicere poſſet [b]: *Vſq; ad hanc horam & eſurimus, & ſitimus, & nudi ſumus, & colaphis cædimur, & inſtabiles ſumus.* Mittebant enim alij ad eum veſtimenta, alij ad victum ſtipem, libros alij, alij verò conſolationem, exhortationemq; litteris impartiebantur.

V. Inter alia autē à diuerſis impertita officia ac beneficia, Daniel ille Ventanus in Anglia Epiſcopus, qui (vt ſuperiùs dictū eſt) eius ad Apoſtolatum viſus eſt primus fuiſſe ſuadendo & adiuuando promotor, dum Romā primò proficiſcenté ad Gregorium Papam litteris cōmendatitijs fuerat proſequutus: hic, inquā, vbi accepit, ipſum perarduam ad prædicandū Gentibus Euangelium ſuſcepiſſe prouinciā; catecheſim ad eum miſit, quā poſſent ipſi Gentiles inſtrui ad credendum. Extat ipſa quidem, quam ex duobus codicibus ſcriptis, quorum ante meminimus, collatione facta hic tibi reddendam putauimus, ſic enim ſe habet:

Venerando & amando Antiſtiti Bonifacio Daniel Dei famulus.

Quamuis mi frater, conſacerdosq; chariſsime, te primā virtutum promereri gaudeam palmā, qui ſaxea ſteriliaq; hactenus Gentilium corda fidei magnitudine fretus fiducialiter aggrediēdo, vomere Euangelicæ prædicationis infatigabiliter ſubigens in glebas fertiles quotidiano labore conuertere niteris; vt verè tibi aptari propheticum, Euangelicumq; dictum poſsit [c]: Vox clamātis in deſerto, &c. tamen ſecunda portio palmæ nō incongruè ipſis etiam parabitur, qui tam pio, tam ſalubri operi congratulando, quibus valent ſubſidijs fauent, eorumq; indulgentiam competentibus adminiculis ſupplent, quo alacres cœptum prædicationis opus, & frequentes Chriſto generare filios ſtudeāt. Vnde & deuota beneuolentia pauca tuæ ſuggerere prudentiæ curaui: quo magis aduertas ſecundum meum ſenſum, quā potiſsimùm rōne agreſtium obſtinatiōem conuincere promptiùs queas: Neq; enim contraria eis de ipſorum quāuis falſorum deorum genealogia aſtruere debes, ſed ſecūdum eorum opiniones quoslibet ab alijs generatos per cōplexum mariti, ac fœminæ cōcede aſſerere, vt ſaltem modo hominum natos deos, ac deas, homines potiùs non deos eſſe cœpiſſe, qui antè nō erant, probes. Cùm verò initium habere deos, vtpote alios ab alijs generatos coactè didicerint: item interroga, vtrùm initiū habere hunc mundum, an ſine initio ſemper extitiſſe arbitrentur. Si initium habuit, quis hunc creauit: procul dubiò ante cōſtitutionem mundi, nullatenus geniti dij inueniunt ſubſiſtendi, vel habitandi locū: mundum enim nō hunc viſibilem tantùm terrā & cœlum, ſed cunctā etiā extenta locorum ſpatia, quæ ipſi quoq; Pagani ſuis imaginari cogitationibus poſſunt, dico. Quod ſi ſine initio ſemper extitiſſe mundum cōtenderint, hoc multis refutare, ac cōuincere documentis, & argumentis ſtude: tamen altercātes interroga, quis antè natos deos mundo imperaret, quis regeret: quomodo autem ſubdere dominatui, vel ſui iuris facere mundum antè ſe ſemper ſubſiſtentem potuerint. Vnde autem, vel à quo, vel quādo inſtitutus, aut genitus primus deus, vel dea fuerit; vtrùm aūt adhuc generare deos, deasque alios aliasq; ſuſpicentur. Vel ſi iā non generāt: quando, vel cur ceſſauerint à cōcubitu, & partu. Si autem adhuc generant, infinitus iam deorum eſſe 3us numerus eſt. & quiſnam inter tot, tātosq; potentior ſit incertum mortalibus eſt; & valde cauendum, ne in potentiorem quis offendat. Vtrùm autem pro temporali, ac præſenti, an potiùs pro æterna, & futura beatitudine colendi ſint arbitrentur. Si pro temporali, in quo iam feliciores Pagani ſint dicāt. quid autem ſe ſuis conſequi ſacrificijs lucri ſuſpicantur Pagani cūctis ſub poteſtate exiſtentibus, vel cur in poteſtate ſibi ſubiectorum fieri permittunt ipſi dij: quid ipſis tribuant, ſi talibus indigent, cur non ab ipſis magis potiora eligantur? Si autem nō indigent, ſuperfluè iam talibus hoſtiarum collationibus placare ſe poſſe deos putant. hæc & his ſimilia multa alia, quæ nunc enumerare longum eſt, non quaſi inſultando, vel irritando eos, ſed placidè, & magnâ obijcere moderatione debes. Et per interualla noſtris, item Chriſtianis huiuſcemodi confutanda ſunt dogmatibus ſuperſtitiones, & quaſi è latere tangendæ; quatenus magis confuſi, quàm exaſperati Pagani erubeſcant pro tam abſurdis opinionibus, & ne nos latere ipſorum nefarios ritus ac fabulas æſtiment.

VI. *Hoc quoq; inferendum, ſi omnipotentes ſunt dij, & benè ſcilicet iuſti, non ſolùm ſuos remunerant cultores, verùm etiam puniunt contemptores; & ſi horum vtraque temporaliter faciunt, cur ergo parcunt Chriſtianis totum penè Orbem ab eorum cultura auertentibus, idolaq; euertentibus? & cùm ipſi ijdem Chriſtiani fertiles terras, vinīq; & olei feraces, cæterisq; opibus abundantes poſſident prouincias; ipſis autem, id eſt, Paganis, frigore ſemper rigentes terras cum eorum dijs reliquêre, in quibus iam tamen toto orbe pulſi, falſo regnare putantur. Inferenda quoque ſæpius eis eſt orbis auctoritas Chriſtiani, in cuius comparatione ipſi pauciſsimi in vanitate antiqua adhuc perſeuerant, & ne, quaſi de legitimo ſemper à principio ſuper ipſas gentes deorum iactitent imperio, intimandum eis, cunctum prius mundum idolorum deditum cultura, donec Chriſti gratiâ omnipotentis conditoris, rectoris, vniuſque Dei notitiâ illuminatus, viuificatus, reconciliatusq; Deo eſt: nam quòd apud Chriſtianos fidelium quotidie*

Eadē quæ ſuperius duo exemplaria epiſt. 13.

c Iſai. 40. Luc. 3.

baptizantur filij, quid aliud faciunt niſi à ſorde, & reatu Gentilitatis, quo totus olim conſtrictus eſt, per ſingulos eos purgant? Hac caritatis intuitu frater mi breuiter tua commemorare libuit dilectioni. Et quia corporali prægrauatus languore laboro, ita vt cogor

a Pſal. 118

illud Pſalmiſtæ dicere poſſim a: Cognoui quia iuſtum iudicium tuũ, & verè affixiſti: vnde obnixius tuam peto reuerentiam, quatenus cum his qui tecum Chriſto in ſpiritu ſeruiunt, pro me ſupplicationum fundere preces digneris, vt Dominus, qui me vino compunctionis potauit, citò etiam ſuâ anticipet miſericordiâ, vt qui iuſtè corripuit, clementer ignoſcat: propheticumq; illud ſua faciat pietate me quoque * gratabundum poſſe cantare b: Secundùm multitudinem dolorum meorum in corde meo conſolationes tuæ lætificauerunt animam meam. Opto vt in Chriſto benè valeas, & mei memineris conſacerdos cariſſime. iſta Daniel ad Bonifacium.

* b Pſal. 93

VII. MITTITVR PRECIB. SANCTORVM BONIFAC. c 2. Cor. 1

Sed quas ipſe Bonifacius ſoleret legationes precum per epiſtolas mittere ad diuerſos, ſecundum quod Paulus Apoſtolus ait c: *Adiuuantibus & vobis in oratione pro nobis, vt ex multorum perſonis, eius quæ in nobis eſt donationis per multos gratiæ agantur pro nobis*, docent plures eiuſdem argumenti litteræ ad diuerſos, diuerſis temporibus datæ, & inter alias quæ ad Eadburgam, ſiue Eadeburgam Abbatiſſam. fuit iſta Regi Cantiorum affinis, vt quæ dicentur, ſuo loco docebunt, cuius quoque iuuabatur in extrema paupertate muneribus, & libros ſacros ad erudiendos populos accipere conſueuit, vt ipſius Bonifacij ad eam litteræ datæ declarant: harum tres hic ſubijciemus perbreues, ex iiſdem quæ diximus exemplaribus acceptas, nondum (quod ſciamus) alicubi cuſas, atque primùm omnium illam, quã

EPISTOLAS PETRI AVREIS ROGAT SCRIBI LITTERIS.

petit ab ipſa deſcribi aureis litteris epiſtolas Petri Apoſtoli, vt à quo accepiſſet ad Gentes Apoſtolatum, eius quoq; litteras prædicandas in Gentibus auri nitore fulgidas, præ tanti Apoſtoli amore ac reuerentia ſecum haberet, quod immenſè amantium eſt, ita affici erga eum quem cupit. Quanti enim fecerit culmen Apoſtolicum Petrum, iã audiſti, cùm primam omnium quam ibi inter Gentes erexit Eccleſiam, voluit Petri nomine atque memoria inſigniri: Petrus illi in ore ſemper, ſicut in mẽte, & in opere iugiter erat. Sed iam ab eo tũc ſcriptam perbreuem epiſtolam audiamus, ſic enim ſe habet:

VIII. d Eod. cod. epiſt. 31. * Eadeburgæ BONIFACII EPIS. AD EADBVRGAM ABB.

*Reuerendiſſimæ d ac dilectiſſimæ ſorori * Eadburgæ Abbatiſſæ Bonifacius exiguus ſeruus ſeruorum Dei in Chriſto optabilem caritatis ſalutem.*

*Deum omnipotentem retributorem, & remuneratorem omnium bonorum operum deprecor, vt tibi in cœleſtibus manſionibus, & in æternis tabernaculis omnium beneficiorum tuorum, quæ mihi præſtitiſti, æternalem mercedem, & in ſuperna Curia Angelorum beatorum reſtituat. Quia ſæpè ſiue ſolamine librorum, ſiue veſtimentorum adiuuamine pietas tua triſtitiam meam conſolata eſt; ſic & adhuc precor, vt augeas quod cœpiſti, id eſt, vt mihi cum auro conſcribas epiſtolas Domini mei ſancti Petri Apoſtoli, ad honorem, & reuerentiam ſanctarum ſcripturarum ante oculos carnalium in prædicando; & quia dicta eius, qui me in hoc iter direxit, maximè ſemper in præſentia cupiam habere. Ad ſcribendum hoc ergo * Eobam presbyterum deſtino: fac ergo ſoror cariſſima de hac petitione noſtra, ſicut benignitas tua de cunctis precibus meis ſolebat, vt & hic opera tua ad gloriam cœleſtis Patris aureis litteris fulgeant. Valere in Chriſto, & ſanctis virtutibus ad meliora conſcendenda proficere te opto.* rurſus ad eandem his verbis e:

*Eobanũ

e Eod. cod. epiſt. 19. IX. AD EANDEM EIVSDEM PRO PRECIB.

Dilectionis veſtræ clementiam intimis imploramus precibus, vt pro nobis intercedere apud auctorem omnium digneminí; & ne ignoretis cauſam huius petitionis, ſciatis, quia peccatis exigentibus conuerſatio peregrinationis noſtræ varijs tempeſtatibus illiditur, vndique labor, vndique furor, foris pugna, intus timores, ſuper omnia grauiſſimum, quod vincunt inſidiæ falſorum fratrum malitiam infidelium Paganorum. Rogate ergo pium defenſorem vitæ noſtræ, & vnicum ſalutare laborantium refugium Agnum Dei, qui abſtulit peccata mundi, vt nos inter talium luporum cubilia inſtantes, dexterâ ſua protegente illæſos cuſtodiat, & vbi debuere eſſe ſpecioſi pedes portantium lucernam pacis Euangelicæ, non innitantur tenebroſa errantium apoſtatarum veſtigia: ſed magis Pater poſſimus accinctis lumbis noſtris perſpicuas lucernas ardentes in manibus noſtris, & illuminet corda Gentilium ad contemplandum Euangelium gloriæ Chriſti. Interea precor, vt intercedere pietas veſtra pro iſtis Paganis, qui nobis ab Apoſtolica ſede commiſſi ſunt, dignetur, vt eos Saluator mundi ab idolorum cultura eripere dignetur, & aggreget eos matri Eccleſiæ Catholicæ filijs, ad laudem, & gloriam nominis ſui, f qui vult omnes homines ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Vale. ſed & miſſis libris, rurſus ad eandem paucis his:

Dilectiſſimæ g ſorori etiam dudum ſpiritalis clientelæ propinquitate connexæ Eadburgæ Abbatiſſæ Bonifacius ſeruus ſeruorum Dei, perennem in Chriſto ſalutem.

Cariſſimam ſororem remunerator æternæ iuſtorum operum in ſuperna lætificet Curia Angelorum, quæ ſanctorum librorum munera tranſmittendo exulem Germanicum ſpiritali lumine conſolata es: quia qui tenebroſos angulos Germanicarum gentium luſtrare debet, niſi habeat lucernam pedibus, & lumen ſemitis ſuis verbum Domini, in laqueum mortis incidet. Proinde in charitate tua cõfidens, obſecro, vt pro me orare digneris, quia peccatis meis exigentibus, periculoſi maris tempeſtatibus quatior, rogans, vt ille qui in altis habitat, & humilia reſpicit, indulgens flagitia, præſtet mihi verbum in h apertione oris mei, vt currat & clarificetur inter Gentes Euangelium gloriæ Chriſti. hactenus epiſtola.

Erat iugis communicatio precum piorũ fidelium Anglorum cum ſuo gentili Bonifacio in miniſterio, quod ſuſceperat Apoſtolatus, ipſius memoriam facientium in ſacroſancto ſacrificio Miſſæ: teſtati ſunt id litteris ad eum ſcriptis, quas ex iiſdem codicibus depromptas hic ſubijcimus, ſic enim ſe habent i:

Domino ſinceriſſimo meo & dulciſſimo caritatis vinculo, & præcipuè Dei gratia copioſe, ſemperq; in Chriſto paſtoralem regiminis gubernanti Bonifacio, qui & Vuinfridus, Archiepiſcopo, Torhthelmus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei in Domino ſalutem.

Deſiderabiles litteras excellentiæ veſtræ ſuſcepimus, quas legentes cognouimus tuam piiſſimam deuotionem, ſummumq; amorem, quem habes propter beatam vitam, vt diuina Domini protegente, meditaris die, ac nocte, ad fidem Catholicam atque Apoſtolicam pro tua animæ redemptione incredulos Paganos Saxonum conuertis. Quis enim audiens hæc ſuauia tui laboris [illegible] quis non exultet & gaudeat in his operibus, quæ per te iſta Chriſto omnipotenti Deo credat? Per gerulum vero epiſtolæ [illegible] modicum tibi munuſculum, ſed magno affectu pignus tranſmiſimus, ſimul & indicans omnia, quæ à paruitate noſtra petere dignatus es, libentiſſimè ſuſcepimus, hoc eſt, quòd in ſacris Miſſarum celebritatibus, & in quotidianis precibus tuæ ſanctitatis memoria celebretur; optantes, & obnixè deprecantes noſtræ [illegible] ſcq; hoc idem à veſtra parte, quãto meritis excellentiores eſtis, tanto circa nos perfectiùs obſeruari. Feſtinet quæ veſtra ſanctitas nouum Chriſto populum conſeruare & dedicare. Profectò habet in protectorem humani generis redemptorem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. Fraternitatis itaq; affectu ſalutamus veſtram excellentiam, & diuinam deprecamur iugiter clementiam, quatenus vos veſtroſq; omnes in omnibus operibus auxiliari dignetur, [illegible] Chriſto in futuro regnetis ſæculo. hactenus Torthelmus Epiſcopus. ſubijcimus his alias aliorum inſignium virorum eodem argumento conſcriptas, ſunt huiuſmodi k:

Domino glorioſiſſimo & cum honoris affectu venerabiliſſimo Bonifacio Archiepiſcopo Aelbuualdus Deo donante regni [illegible] fretus, ſimul & tota Abbatia cum omni congregatione ſeruorum Dei in noſtra prouincia, Altho[illegible] pro Eccleſiarum [illegible] tate die noctuq; precibus pulſantes, in Deo remunerationis [illegible] ſalutem.

In primis itaque ſcire te volumus, dilectiſſime, quia [illegible] ter accepimus, noſtram paruitatem veſtræ ſanctitati orationibus commendatam, vt ſicut veſtra benignitas de Miſſarum ſolemnitatibus & orationum aſſiduitatibus Deo inſtigante deſtinat, ita quoque noſtra mediocritas deuotâ mente implere conetur, vt nomina veſtri in ſeptenis monaſteriorum noſtrorum [illegible] ſempiternâ lege cenſeri debet, quia in ſeptenario numero perfectio deſignantur. his itaque benè compoſitis, & Deo [illegible] animarum regulis ritè diſpoſitis, & de interiori hominis [illegible] ptè conducto, & exteriora, terrenaq; ſubſtantia [illegible] ſub noſtra poteſtate Deo largiente redacta ſunt, ſub veſtræ [illegible] tatis arbitrio contineri volumus, ita tamen, vt [illegible]

tio

rum adiutoria beneuolentiam almitatis veſtræ in Eccleſia Dei frequentare faciatis, & ſicut te paſtorem in populo ſuo prædeſtinatio Dei fieri voluit, ita & nos te patronum ſentire ſatagimus. Nomina quoque defunctorum, & viam vniuerſalem ingredientium, prout opportunitas anni exegerit, ex vtraque parte adducentur, quatenus vt Deus deorum & Dominus dominantium, qui vos in Epiſcopatus regimen ponere voluit, ſuam plebem ad indiuiduæ Trinitatis agnitionem, & Vnitatis ſubſtantiam per vos adducere dignetur. Præterea ô piiſſime Pater, tibi intimandum curamus, vt geruli præſentium litterarum deuotâ mente à nobis tranſmiſſum ſuum, & ſicut fidelem tibi comperimus eſſe, ita & eum veridicum in omnibus inuenies. Sed accipe alias eodem argumento conſcriptas.

XIII. *Reuerendiſſimo Præſuli, & piæ paternitatis prærogatiua diligendo Archiepiſcopo Bonifacio, Sigebaldus licèt indignus, & vltimus famulorum Dei famulus optabilem in Domino ſalutem.*

*Primitus ſubnixis precibus, ac ſi progeniculans flexu poplitibus, vt indulgeas obſecro petitionem meam, quam rogaui te per tuum presbyterum nomine * Eobo, id eſt, vt tibi indicaret meã petitionem & deſiderium, id eſt, vt meus eſſes Epiſcopus cum meo Epiſcopo Daniele, & pro tua clementia hoc mihi concedas; ac ſi ita fuiſſet, ſicut eum rogaui, putabam à te de me aliquem conſolationis ſermonem venire ad me. Notum ſit tibi, quia ex eo tempore nomen tuum adſcriptum habuiſſem, cùm Miſſarum ſolemnia celebrarem, ſimul cum nominibus Epiſcoporum noſtrorum, & modo nõ ipſo quamdiu ſubſiſtam. Et ſi ſuperuixero tibi, cum nomine patris noſtri Ercnualdi Epiſcopi tuum adſcribo nomen, non quia de meritis meis peccatoris confidens ſim, ſed de miſericordia Dei, & ſpe tua, quã habes in Deum. Ideò deprecor te, vt tecum memoria mea ſecundum paruitatem meam & in præſenti & in futuro perſiſtat. Vale in Chriſto.*

XIV. Precum igitur gentilium ſuorum, Dei amicorum S. Bonifacius diuinitus roboratus, quæque ardua, ac difficillima, maioribus ſumptis ſpiritibus, tentat. Parumque ſibi viſum eſt gentiles homines ad Chriſtianam fidem conuertere, niſi Chriſtianos deprauatis corruptiſque moribus ad normam Chriſtianæ religionis induceret, reduceretque in primis eos, qui ſub diuerſis Eccleſiæ Ordinibus militarent, ad antiquitùs traditam, legibuſque præſcriptam eccleſiaſticam diſciplinam. Conatus eſt iſta pro viribus, in quibus ipſi laborandum plurimùm fuit; cùm præſertim hæretici nonnulli fidelium mentes erroribus labefactare conarentur. Nam audi quæ ex Vuilibaldo idem qui ſupra pergit narrare auctor.

His itaque geſtis, in Thuringiam profectus eſt; eiuſque gentis principes magna ex parte à Chriſtiana religione deficientes corrigere ſtuduit. Cùm enim religioſi principes apud illos imperare deſiiſſent, ſimul etiam religio vacillare cœpit. At quidam Pſeudochriſtiani Dorthuuinus, Bertherus, Eanbertus & Hunredus apud eos hoſpitio recepti hæreſeos illis auctores fuêre; cumque ij ipſi impuri ſcortatores & adulteri ingens vito Dei certamen excitaſſent, ab illo egregiè confutati dignam retulere ſuæ veſaniæ mercedem, exclimunati & expulſi ab Eccleſia.

XV. *Manabat interim longè lateque fama prædicationis eius, & credentium numero magna fiebant acceſſiones, templa inſtaurabantur, monaſteria conſtruebantur, atque in ijs etiam illud extructum eſt, quod eſt in Ordorff, in honorem ſancti Michaelis Archangeli, congregatâ illic ſeruorum Dei multitudine, qui omnes Apoſtolico more viuentes, laboribus ſuis ea quæ ad victum & veſtitum neceſſaria ſunt ſibi comparabant. Quòd autem in honorem ſancti Michaëlis illud ædificatum fuerit, eius hæc ratio eſt. Cùm vir Dei in Thuringia verſaretur, prædicans & baptizans, apud flumen Orahum tentorijs fixis quadam nocte permanſit. Totâ autem noctè illa lux cælitus ſparſa, locum in quo ille manebat, ambiuit, atque in ipſa luce ſanctus Michaël Archangelus ei apparuit, eumque in Domino confortauit. Manè vir Dei laudans & benedicens Dominum, Miſſarum ſolemnia illic celebrat, ac deinceps eodem in loco prandium ſibi parari iubet. Dicente miniſtro, deeſſe cibum qui reficeretur, reſpondit: Ita ne? Quæ hominum millia in deſerto annis quadraginta pauit Manna? Mihi indigno ſeruulo ſuo non poterit vnius diei alimoniam ſuppeditare? His dictis iubet apponi menſam. Interea quædam auis aduolat, & piſcem ore ferens, qui illa die ad cibum ſufficeret, ante menſam deponit. Tum verò lectus Præſul gratias agit Deo, piſcemque mandat in cibis præparari. Cumque ex illo comediſſet, reliquias in flumen projici iubet, &c.* ſubdit de erectione illic factâ Eccleſiæ & monaſterij in honorem ſancti Michaëlis Archangeli. *Quis iſta audiens non fide digniſſima putet, ſi recolat mente, quoties in diuinis litteris Angelos apparuiſſe patribus legitur? Certè quidem maiora præſtanda fore miniſtris Noui teſtamenti, quàm Veteris, Pauli ſententia redditur manifeſtum, ſcribente ipſo iſta ad Corinthios:* [a] *Quòd ſi miniſtratio mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria, ita vt non poſſent intendere filij Iſraël in faciem Moyſi propter gloriam vultus eius, quæ euacuatur: quomodo non magis miniſtratio ſpiritus erit in gloria? Nam ſi miniſtratio damnationis in gloria eſt, multò magis abundat miniſterium iuſtitiæ in gloria.* Sed & cùm adminiſtratorij ſpiritus dicuntur ab eodem Apoſtolo [b] Angeli, in miniſterium miſſi eorum, qui hæreditatem capiunt ſalutis: planè in primis inuigilandum ipſis eſt & miniſtrandum ijs, quorum munus eſt, vt plurimos erudiant ad ſalutem. Bonifacius igitur, cùm tot tantoſque de prædicationis ſemente, nondum anno abſoluto, collegiſſet prouentus: de his omnibus Gregorium Romanum Pontificem reddidit certiorem litteris ſuis, quæ non extant. Verùm ex redditis ad eum ab ipſo litteris fiunt iſta omnia manifeſta. Nam hoc pariter anno, iam inchoatâ Indictione octaua, redditæ leguntur Gregorij Papæ ad eundem Bonifacium litteræ, ad eas quas antè idem ipſe ad Gregorium ſcripſerat de vbere fructu ex prædicatione collecto, deque negotijs ad ſtatum eius Eccleſiæ optimè diſponendum. Quænam autem iſta fuerint, intelligemus ex ipſis Gregorij litteris in fine anni huius ad ipſum datis, quæ ſic ſe habent [c]:

[a] 2. Cor. 3

[b] Hebr. 1.

[c] Greg. 2. ep. 7. tom. 2. ep. Rom. Pont.

XVI. *Reuerendiſſimo & ſanctiſſimo fratri Bonifacio Gregorius ſeruus ſeruorum Dei.*

Creditæ ſpeculationis ſolicitudine permoti, Euangelicâ quoque inſtitutione, quâ Chriſtus ait [d]: *Obſecrate dominum meſſis, vt * ingicat operarios in meſſem ſuam: tuam proinde reuerendam fraternitatem ad imitationem Apoſtolorum (vt Domino iubente præcepti ſunt:* [e] *Euntes prædicate Euangelium regni:* [f] *Gratis accepiſtis gratis date) in partibus * Hiſpaniarum ad illuminationem Germaniæ gentis, in vmbra mortis ſedentis dirigere præuidimus, lucrum vt inde apportare deberes; quia ſeruus ille de negotio talenti (ſicut ſcriptum eſt) ſidus in futuro * auctori abſenti Deo feciſſe. Quod quia ex obedientiæ munere miniſterium verbi cernimus adolere, & prædicationis præconio populum infidelem (vt innotuiſti) audiuimus conuerti: Domini potentiæ gratias referentes, vt ipſe, à quo bonum omne procedit, & qui ad agnitionem vult omnes venire veritatis, tibi (vt optamus) cooperetur, & à tenebris ad lucem populum illum ſua potentiæ inſpiratione reducat. Hinc enim vobis merces copioſa credimus, quòd ab omnipotente Deo adſcribatur in cælis:* [g] *Bonum enim certamen, ſi perſeueraueris, poſſis cũ Apoſtolo dicere, certaui, curſum conſummaui, fidem ſeruaui; ſed vt coronam percipias laboris, inſiſte: pollicetur enim Deus perſeuerantibus in finem ſalutem. Nec te minæ teneant, nec deijciant terrores: ſed fixam in Deo tenens fiduciam, veritatis verbũ denuncia. Erit enim ex adiutorio diuina protectio, tantum ſit bonum in voluntate opus. Igitur quantos ab errore conuerteris, ſyllabarum tuarum recenſito textu cognouimus, læti vberes Deo gratias agentes, de lucro animarum exultamus.*

[d] Luc. 10.

* mittat Matt. 9.

[e] Mat. 10.

[f] Mat. 20

* Haſbaniarũ, vel Heſſorum

GREG. PP. AD BONIFACIVM EPIST.

[g] 2. Tim. 4.

XVII. *Porrò pro Epiſcopo illo, qui nunc vſque deſidiâ quadam in eadem gente prædicationis verbum diſſeminare neglexerat, & nũc ſibi partem quaſi in parochia defendit, Carolo excellentiſſimo filio noſtro, vt eum compeſcat ſuadentes, paternis litteris ſcripſimus, & credimus quod hoc vetari præcipiat: ipſe verò opportunè, importunè prædicare quæ ſunt ſalutis, non deſinas. Igitur Thuringis, & Germaniæ populo, ea quæ ad animæ reſpiciunt vtilitatem, & ſalutem, ſcribere non omiſimus, inter alia vt conſtruant Epiſcopia, & Eccleſias condant, iniungentes.* [h] *Ipſe enim qui non vult mortem peccatoris, ſed magis vt conuertatur & viuat, erit omnibus daturus incrementum. Deus te incolumem cuſtodiat. Dat. pridie nonas Decembris, Domino piiſſimo Auguſto Leone à Deo coronato magno Imperatore anno * octauo; ſed & Conſtantino magno eius filio anno quinto, Indictione octaua.* Hæc Gregorius ad Bonifacium. Cæterùm reliquæ litteræ, quas ſe ad diuerſos ſcripſiſſe teſtatur, non extant. deſiderantur prætereà & ipſius Bonifacij aliæ litteræ ad Gregorium Pontificem crebrò conſcriptæ, immò & cætera ab eo geſta reliquo

[h] Ezec. 18

* nono

tem-

tempore Pontificatus eiuſdem Gregorij; de quibus illud tantùm innoteſcit, accerſitos ab eo ex Anglia miniſtros, inſignes homines, quos inſtitutis à ſe Eccleſijs præficeret, necnon probatæ caſtitatis fœminas, quæ mulierum curæ & monaſterijs virginum præeſſe deberent, de quibus agemus anno ſequenti.

XVIII. CORBINIANVS ROMAM AD GREGOR. PP. VENIT.

Eodem fermè tempore cùm ſanctus Corbinianus Friſingenſis Epiſcopus perfunctus eſſet annis octo Epiſcopatus, amore quietis Romam venit ad Gregorium Pontificem, vt miſſionem peteret ab Epiſcopatu, quam non obtinuit. Qui eius res geſtas cõſcripſit Aribo eiuſdem ciuitatis Epiſcopus, vbi multa admiratione digna, quæ in itinere cõtigerunt enarrauit, iſta de acceſſu ad Gregorium Pontificem ſubdit [a]: *Ipſe iter proſequens Romam vſq; peruenit, & oratione factâ ad vtraq; beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli limina, ad ſummi Pontificis beati Gregorij præſentiam veniens: ad eius ſe ſtrauit veſtigia. At ille ſurgere illi imperans, ſedemq; iuxta ſe poni faciens, ſedere præcepit. Qui cùm ſediſſet, non modica dona ſancto Dei viro obtulit, & cuncta ſibi de ſua conuerſatione diſplicentia enarrauit, quomodo videlicet, & quibus, quaſi immenſis fluctibus, quateretur huius mundi honoribus: & quomodo ei nec murorum clauſtra tranquillitatem præſtare potuiſſent, & quantum huius mundi formidaret diuitias, quippe qui nec vnum vellet habere colonũ. Secretum verò petens, vt ei oẽs perturbationes animi ſui atq; anguſtias liberè poſſet referre, lachrymis fuſis flebili voce deplorat, vt ſuum ſecretũ impoſito honore perdiderit, in priſtina petitione perſiſtens, vt ad cœnobium ipſum ire permitteret, vel in quandam cellulam includeret, vel in aliqua ſecreta ſua ad operationem ipſi concederet agellum.*

[a] Extat apud Surium die 8. Sept.

XIX. IN SYNODO REIECTA PETITIO S. CORBINIANI.

His auditis, tantam humilitatem eius miratus eſt ſummus Papa: eoq; à ſe dimiſſo, ad ſecreta neceſſaria Synodum congregauit, colligens ſcilicet presbyterium, & Epiſcopos qui in Vrbe præſto eſſent, *& in eo conuentu iſta recitauit. Quibus illi auditis, vnâ voce eum reuerti debere proclamabant, multis teſtimonijs ſcripturarum id confirmantes. His ita dicentibus, virum Dei in medium venire iuſſit, quorum verbis ſe victum conſiderans, vt iniunctum ſibi à ſancto Patre officium nullo modo omitteret, & à lucro vacuus rediret ad aream; cũ ſummo ibi aliquãtum temporis retentus honore, & benedictione acceptâ, valefaciens omnibus triſtis receſſit.* hæc Aribo eius in Epiſcopatu ſucceſſor, qui de his, quæ ipſi Ticini cum Luithprando Longobardorũ Rege interceſſerunt, hiſtoriam ita contexuit:

XX. VLTVS DEVS IN NOBILEM OB EQVVM S. VIRI SVBLATVM.

Cumq; reuertendo Papiam perueniſſet, ad portam vrbis feretro impoſitum cuiuſdam mortui corpus efferebatur, quem vniuerſus ſequebatur vrbis magiſtratus. Qui mox vt virum Dei conſpexêre, ſubtiliter de perſona eius, atque vocabulo ſciſcitabantur. Erat autem cadauer eius viri, qui caballum ſancti Corbiniani Romam venientis antè rapere auſus fuerat. Eos autem omnes pauor ingens inuaſit: quia ille deſperatus à medicis facinus ſuum non abſcondit, ſed publicè confeſſus eſt. Tunc quoque vir ſanctus cum omni humanitatis reuerentia à Rege receptus, regalem deducebatur in aulam, quia nequaquam Principem latebant diuinæ virtutis miracula quæ per viarum ſpatia ab eo, & per eum geſta fuerant, & propterea miles Chriſti ampliorem ab omnibus recipiebat honorẽ, quamuis ille ea omnia voluiſſet ſilentio premi.

XXI. EQVVS ET PECVNIA DATA CORBINIANO.

Sedente autem Rege, & cum eo viro Dei, mulier ipſius tunc defuncti orbata viro & viduata, flebili vultu veſtigijs viri Dei prouoluta eſt, adducens viri Dei caballum, à viro ſuo machinis diabolicis & nefandis raptum inſidijs, formâ & ſpecie decorum, quaſi de obitu viri ſui mœſta reum: inſuper ducentos ſolidos viro Dei obtulit, dicens virum ſuum eadem die percuſſum fuiſſe, quâ illecebroſis machinis viam viri Dei impedire præſumpſit, & vt ab eadem percuſſione languor quotidie dolori fomitem miniſtraſſet, & vt iam à medicis deſperatus ſibi præcepiſſet, vt omni diligentiâ ipſum cuſtodiret caballum viro Dei, ſi Deo adiuuante, eò reuerſus eſſet, omninò redderet, & eius facinus illi confiteretur, & inſuper debita impenſionis ei aurum afferret, vt pro eius anima vir ſanctiſſimus deprecari diuinam clementiam dignaretur.

LVITHPRANDI REGIS ERGA SANCTVM REVERENTIA.

Quibus dictis compoſitis eminentiſſimus Rex, & dolore ac tremore compunctus, ſtatim ex throno proſiliens, genibus prouolutus eſt Epiſcopi, rogans ne hoc ſperneret, quod mulier obtulit, & inſuper ſui muneris reciperet quod amiſit. Vir autem Dei ne totam eminentiam [illegible] contriſtaret, quam ob mortem tanti viri flentem aſpexit, & in magna eſſe deſperatione animæ illius, vniuerſis petentibus ad ſuſcipienda quæ mulier obtulerat, tandem [illegible] ſenſit: Regem vt ſurgeret petijt, leniterq; eum conſolans [illegible] ex his, & alijs pietas quidem ipſius Luithprandi [illegible] bus prædicatur, quomodo ſcilicet erga Dei ſeruos [illegible] ſior eſſet, quos omni obſequio colere conſueuit. [illegible] ſic ſemper ad finem vſq; perſeueraſſe.

Porrò quod ad ſanctum Corbinianum pertinet, [illegible] erga Principes Deum timentes benignum ſe præbens, [illegible] in Dei mandatorum contemptores durum & aſperum, quo eos ab errore reuocare poſſet, ſe exhibere [illegible]. Nam audi quę inter ipſum & Grimoaldum ducem [illegible] Theodonis Ducis Baiariæ interceſſerunt, cùm in [illegible] Eccleſiam reuerſus eſt: *Cum autem* (inquit idem qui ſupra Aribo) *ad palatium prædicti Principis perueniſſet, per quemdam [illegible] ctum eius cubicularium eidem Principi demandauit, [illegible] ſe faciem illius videre velle, antequam laſciuam [illegible] pelleret, quam ſibi tunc copulauerat poſt obitum fratris ſui Theodoaldi viduam. Quæ quidem ſecundum huius carnis [illegible] pulchra videbatur & decora, nomine Piltrud, & genere [illegible] râ, ex Galliæ partibus genitricem ſequuta, iſta [illegible] ter. Sed cùm Epiſcopi dictis conſentire nollent, ipſe [illegible] rauit ſententia, eoq; egregij prædicatoris Pauli verba [illegible] dauit inter cætera: [b] Quia neq; adulteri, neq; fornicatores regnum Dei poſſidebunt.*

Illa autem funeſtæ Herodiadis ſequens exemplum, [illegible] viri Dei cum maleuolis quibuſdam tractare cœpit. Et vt Dominus [illegible] minerat pro tali crimine Ioannem increpaſſe Herodem propter Herodiadem, quam tulerat fratri ſuo viuenti vxorem, [illegible] ab eo interemptum eſſe: ideoq; nullatenus in tantum ſcelus [illegible] conſentire prædixit, anteq; ſe eſſe potius moriturum. [illegible] dragintâ diebus ab eorum ſe ſubtraxit obtutibus, [illegible] iugiter admonere non deſtitit, vt tam execrabile [illegible] querent; congruumq; tempus [illegible] quidem ſi conuerterentur ad pœnitentiam, blandis ſermonibus Dei regnum promiſit: [illegible] permanerent in malitia, terrorem magni iudicij Dei, [illegible] eis citò venturum minabatur ſupplicium. Tandem [illegible] Dei conſolante clementiâ, perduxit eos ad promiſſionem [illegible] tionis ſuæ.

Tunc vir ſanctus in Domini Chriſti Ieſu confeſſione [illegible] ſit ad ſuam venire præſentiam: qui venientes [illegible] uerunt ambo, & extenſis ad pedes eius brachijs, ſe grauiter peccaſſe, ſe nimium reos eſſe, confeſſi ſunt, & ita præ [illegible] pœnitentiæ confugerunt remedia. Quorum capitibus vir Dei manus imponens, ſigno æternæ ſalutis eos munire curauit, [illegible] eos erigens, tum grauiter lapſis pœnitentiam deſignauit, [illegible] ſalutis oſtendit, remediorum ſolatia eleemoſynarum [illegible] iuniorum & orationum frequentiâ adipiſcenda monſtrauit; [illegible] amplius peccare cauerent, ſolicitè præmonuit, ſicq; [illegible] ſi communiter ſumpſerunt cibum. ſicut autem à menſa [illegible] vir Dei alimoniam corporis ſumpſit, ita illis alimoniam [illegible] prædicando verbũ Domini miniſtrauit. hactenus de rebus geſtis cum Grimoaldo duce Aribo. Verùm cùm non longè (vt par erat) à ſe fœminam illam Grimoaldus ablegaſſet, reuerſus ad vomitum, vlciſcente numine, [illegible] vindictam miſer expertus eſt. Siquidem illa [illegible] here virum Dei hauſtu veneni cùm cogitaret, & [illegible] explere curaret, defendente Domino, vir ſanctus [illegible] lum impendens euaſit; vindicta autem in domum [illegible] uerſa eſt, quam paucis his Aribo deſcribit:

Quæ autem (inquit) *tales inſidias fuerit ſecuta vindicta, ſilentio non eſt premendum. Filius Grimoaldi, quem [illegible] ne (vt diximus) machinis diaboli incantauerat, [illegible] maxit: eoq; mortuo, Grimoaldus ab inſidiatoribus [illegible] Prædictus Ninus, qui necem Epiſcopo per venenum [illegible] voluit, probroſâ morte vitam finiuit: [illegible] ret, lanceâ percuſſus interijt. Ad vltimum verò Piltrud Carolum* Martellum ſcilicet, *in Gallias ſequens, pro meritis eius [illegible] pudiatâ, omnem honorem & gloriam perdidit, propriaq; [illegible] ſubſtantijs, nouiſſimè nihil niſi vnum aſellum ad ſubuectionem [illegible] ſidens, in Italia vitam finiuit. natus eius, qui ex [illegible] tero, cum multa tribulatione regno priuatus, [illegible] ſtatum.* hactenùs de his auctor, reliqua narrans per [illegible] ro quidem Apoſtolico digna viro, quæ nos breuitatis [illegible] à præterimus.